

S-SF-EL flertal □ en bunden opgave

Skrevet af: **Redaktionen** | Offentliggjort: 15. december 2014

Statsministerens valgdrejebog er klar: "Velfærd versus nulvækst". Nu skal valget bare udskrives. Hvornår det sker, bliver et taktisk spørgsmål. Før eller efter overenskomstforhandlingerne. Er der udsigt til et relativt uddramatisk overenskomstforløb, kan valget komme når som helst. Lurer der en større konflikt, bliver valgdatoen skudt længst muligt. Det vækker sjældent begejstring og vælgertilslutning, når en socialdemokratisk ledet regering griber ind i en overenskomstkonflikt.

Men ser vi bort fra de taktiske balanceovervejelser, træder valgets strategiske betydning i forgrunden, selv om næsten alle partier for tiden gør deres ypperste for at tæppebombe vælgerne med ligegyldige småsager og kun i forbifarten eller ude i de politiske kulisser drøfter de reelle temaer.

Når vi vælger at taksere valgspørgsmålet til at være strategisk, hænger det sammen med, at der bag den synlige modstilling mellem en "blå blok" og en "rød blok", som også bliver valgets formelle skillelinje, ligger nogle politiske omgrupperinger i svøb, der rækker videre end det angivelige valgtema og valgets umiddelbare resultat.

For det første er der opbrud i de traditionelle styrkeforhold mellem partierne. For det andet er der opbrud inden for partierne. For det tredje er den klassiske alliance mellem socialdemokratiet og fagbevægelsen under hastig afvikling, hvilket kan åbne for, at fagforeningerne ender som politiske kamppladser i et omfang, der ikke er set i mange år. Og for det fjerde er den politisk-økonomiske situation både i Danmark og i Europa så ustabil og uforudsigelig, at selv mindre begivenheder kan ændre det politiske billede fra den ene dag til den anden.

EU området er sunket ned i en reel stagnation med svage vækstprognoser på 1% de næste år frem. Arbejdsløsheden ligger fortsat på omkring 11%. Problemerne omkring den finansielle ustabilitet er ikke løst. De store banker er stadig svage, og selv mindre politiske udsving som f.eks. resultatet af præsidentvalget i Grækenland kan sætte gang i nye spekulative bevægelser. Men det største problem er, at den økonomiske krise har forplantet sig til en politisk krise. Hverken regeringslederne eller kommissionen eller for den sags skyld erhvervslivets store og magtfulde lobbyorganisationer har reelle bud på, hvordan EU skal bringes ud af stagnationen. Man fortsætter i det store hele med at ordinere den samme medicin, som har skabt den nuværende situation. Ekspansiv pengepolitik, stram finanspolitik og forringelse af lønmodtagernes stilling på arbejdsmarkedet for at styrke konkurrenceevnen. Men lige meget hjælper det. Investeringerne er på det laveste niveau siden 2007. Produktivitetsudviklingen er lav. Det samme gælder lønudviklingen, hvad der selvfølgelig bremser efterspørgslen.

Politisk kan man ikke enes om at gennemføre bankunionen fuldt ud, og på trods af opfordringer fra både IMF og OECD spores der ingen vilje til reelt at gennemføre en efterspørgselsfremmende politik. Man holder stædigt fast på den kompromitterede udbudspolitik, finanspagtens bestemmelser og medlemslandenes finanspolitiske forpligtelser, selv om det bremser de nationale regerings muligheder for at sætte gang i de nødvendige investeringer. Alt i alt er det ikke blevet til meget andet end Jean Claude Junckers luftige investeringsfond, der - hvis den realiseres fuldt ud - vil bidrage ganske lidt til beskæftigelsen, men til gengæld privatisere endnu større dele af infrastrukturen i EU yderligere. Hertil kommer, at investeringsfondens midler og de private investeringer skal realiseres i nationale projekter, hvilket kan ende i store politiske slagsmål bl.a. om

den offentlige kontrol. De Radikales leder Morten Østergaard har allerede taget de første skridt herhjemme, hvorimod socialdemokraterne har vist store forbehold.

Hvorvidt kommissionen og ministerrådet under reel ledelse af den tyske kansler overhovedet kan holde sammen på sin egen økonomiske politik, vil vise sig i løbet af 2015.

Hvis Tyskland taber til Frankrig og Italien, der ikke vil/ikke kan overholde finanspagtens bestemmelser, og de to lande får grønt lys til at fortsætte med budgetunderskud og statsgæld, der overstiger de grænser, der er fastsat i komplekset af EU aftaler, står flere lande på spring for at gøre det samme. Lykkes det omvendt for Angela Merkel at tvinge centrum-venstre regeringerne i Frankrig og Italien til at rette ind, indvarsler det et radikalt politikskifte og en yderligere kompromittering af centrum-venstre konceptet.

Magtkampen mellem parlamentet og kommissionen og ministerrådet er ikke afsluttet med godkendelsen af den nye kommission. Den nye kommissionsformand har ingen autoritet, og højrepopulisternes nyvundne styrke i parlamentet vil skabe problemer og konflikter, som nu ikke længere kan isoleres til parlamentet, men har vist sig at slå ind som en væsentlig faktor i medlemsstaternes politiske landskab. Højrepopulismens vækst, der rider på en bølge af voksende utilfredshed med de socioøkonomiske vilkår og den politiske elites magtesløshed kombineret med arrogant selvtillidstrækkelighed truer nu den politiske stabilitet i flere medlemslande.

Selv om de økonomiske problemer i Danmark er relativt milde i forhold til den generelle tilstand i det øvrige EU, er dansk økonomi også fanget i lavvækst (0.75% i 2014). Og der skal ikke ske de store forskydninger på vores eksportmarkeder i EU eller en global vækststopbremsning (som er en reel risiko) før dansk økonomi endnu engang havner i recession. Risikoen er så nærliggende, at prognosen på 1.5 procents vækst i 2015, der baseret på øget eksport, hurtigt kan vende til en nulvækst eller direkte recession - altså lige midt i valgkampen.

Det helt afgørende problem i dansk politik vil i den situation blive mere åbenbart, end det allerede er på indeværende tidspunkt. Den siddende centrum-venstre regering kan ikke komme længere med at gennemføre den tidligere VK regerings udbudspolitik. Regeringsprogrammet fra "det sorte tårn" med overskriften "den nødvendige politik" er udtømt. På alle centrale politiske områder har den nødvendige politik resulteret i velfærdsforringelser for det brede flertal af lønmodtagere. Dagpengesystemet er blevet forringet. Det samme gælder efterlønnen, sygedagpengene og kontanthjælpen - altså alle de ordninger, der skal sikre lønmodtagerne mod social deroute, hvis det går galt. Sundhedssektoren er fanget i halve og utidsvarende løsninger på grund af for få bevillinger. De rigeste i landet er blevet begunstiget med skattelettelser, og erhvervslivet har fået forbedret rammebetingelserne af flere omgange. Og alligevel er investeringsraten lav og væksten beskeden. Det samme gælder udviklingen i produktiviteten. Og det uanset at almindelige lønmodtagers daglige livsbetingelser og arbejdsvilkår er blevet markant forringet.

Politisk har den siddende finansminister med stor nidkærhed bundet sig til finanspagtens bestemmelser, hvilket reelt har indskrænket både regeringens og folketingets politiske handlemuligheder. Politik er blevet forvandlet til teknik. Magten er blevet yderligere centraliseret i statens forhold til kommuner og regioner. Ikke så sært, at DF har succes med overbudspolitikken enkle budskaber. De andre partier har jo banet vejen ved at omdefinere alle større politiske og klassebestemte interesse modsætninger til teknisk socialpolitik eller teknisk økonomisk justeringspolitik, der som hovedregel har været kendetegnet ved at piske de mange og begave de få.

Så uanset hvor meget statsministeren vil tale om den siddende regerings velfærdsprogram som modstykke til Venstres og de borgerliges nulvækstpolitik hvad angår den offentlige sektor, bliver resultatet, at SR regeringen - altså centrum-venstre - loyalt har videreført VK's politik og forringet

velfærdsstaten. Det ved vælgerne godt. De mærker det hver dag. Dem uden arbejde erfarer det på den hårde måde. Dem med arbejde (ca. hver tredje lønmodtager) bærer frygten i sig og afholder sig fra at yde modstand mod de evindelige forringelser af arbejdsbetingelserne og arbejdsmiljøet. Nu kan de end ikke tillade sig at blive syge længere uden at blive afskediget eller ryge på kontanthjælp. Så Altingets målinger, hvor 67% af de adspurgte mener, at velfærden er forringet under Helle Thorning, afspejler nok meget godt den almindelige opfattelse i vælgerkorpset.

På den anden side imponerer VK ikke ved at udfordre regeringen med et klart program. Den fortsætter sådan set bare, hvor den slap i 2011. De vigtigste overførselsindkomster skal forringes yderligere, så det bliver attraktivt for yderligere 330.000 at tage et arbejde.

Rådighedsbestemmelserne skal strammes, og væksten i det offentlige skal holdes på nul, hvilket reelt kun er muligt, hvis der systematisk skæres ned. Den øvelse er kommunerne allerede i gang med som resultat af stramme økonomiaftaler og budgetlovens bestemmelser. Så her er VK i gang med at sparke en åben dør ind.

I virkeligheden er VK's største problem, at den parlamentariske situation efter valget kan betyde, at VK konstant skal afpasse politikken efter DF's politisk-taktiske svingninger. Det vil af den grund være begrænset, hvad en regering under Løkke overhovedet vil kunne gennemføre. Det er angiveligt også med udsigt til en sådan umulig politisk situation, at man skal se de Radikales nye politiske offensiv. Her er man allerede ved at indstille sig på forhandlingerne med Løkke. De Radikales Morten Østergaard forspilder ikke en chance for at skærpe partiets socialliberale profil. Dagpenge reformen skal fastholdes, og der skal gives meget få indrømmelser, når dagpengekommissionen kommer med sine anbefalinger til september. Der skal kun gøres noget for de allersvageste. Udbudspolitikken skal skærpes. Samme linje føres af uddannelsesministeren, og de Radikale ser i det store og hele ud til at være parat til at bryde med Socialdemokratiet og under selve valgkampen svække regeringen yderligere for at placere sig der, hvor de kan blive attraktive for især Venstre.

Problemet for Socialdemokratiet er, at man i dag har bundet så meget prestige i at føre den *nødvendige politik* og overholde regeringsgrundlaget fra "det sorte tårn", at man for det første har udvisket de tilbageblevne rester af socialdemokratisme og for det nu har mere end vanskeligt ved at fremføre socialdemokratiske mærkesager. Her står de Radikale mere frit. De skal jo blot skærpe profilen til højre. Hvor de Radikale har bekendt sig til yderligere stramninger af rådighedsbetingelserne for de arbejdsløse, har Socialdemokratiet endnu ikke formuleret partiets dagpengepolitik. Mantraet om at afvente dagpengekommissionens anbefalinger bl.a. for at holde SF og EL i skak kan gøre det vanskeligt for partiet at føre en offensiv dagpengekampagne.

På den anden side står det heller ikke lysende klart, hvilken politisk linje SF og EL vil føre frem til valget bortset fra at slå hårdt på dagpengespørgsmålet.

Men selv om hovedparten af de politiske kommentatorer kan enes om at kalde den aktuelle parlamentariske situation rodet og trakasserierne vedr. DR's underholdningsorkester, Eritreasagen osv. for ikke-politik eller stråmandskamp, så står det dog ganske klart, at centrum-venstre projektet er slidt ned, og at Socialdemokratiet næppe kan holde til endnu omgang borgerlig politik uden afgørende at svække både partiets indre liv og stabilitet og dets position i dansk politik - også efter et valgnederlag.

Den situation hjælper finanslovsaftalen med SF og EL ikke på, og Corydon kan heller ikke bruge et manipuleret overskud på statsfinanserne til ret meget. Alene det faktum, at de små velfærdsforbedringer fra finanslovsaftalen først kan gennemføres efter valget af hensyn til budgetlovens bestemmelser, trækker substansen ud af Socialdemokratiets velfærdsdagsorden. Så tilbage står, at Socialdemokratiet ikke har så meget andet at byde på end truslen om en ny VK regerings massive angreb på velfærden, hvis Løkke får et flertal, der kan bruges til noget - dvs. hvis

han kan få DF til at renoncere på sin socialpopulistiske slingrekurs. Men med den voksende mistillid til de socialdemokratiske ledes vilje til at føre socialdemokratisk politik – også selv når partiet er frigjort fra regeringsgrundlaget – er det vanskeligt at få øje på partitoppens mulighed for at gå i offensiven i valgkampen på en troværdig velfærdsdagsorden.

Offensiven skal komme et helt andet sted fra og trække på helt andre kræfter end dem, der har styret Socialdemokratiet op til og efter valget i 2011. Men nok så meget forudsætter en offensiv et opgør med bindingen til EU's krisepolitik og følgagtigheden overfor erhvervslivets bevidstløse krav om bedre rammebetingelser og en strammere udbudspolitik.

Men hvor skal offensiven mod den borgerlige blok og højrepulismen så finde sin næring henne? Svaret skal findes i flere forbundne forhold. For det første har det ene forbund under LO efter det andet indløst frihedsbrev overfor Socialdemokratiet. 3F har indledt en kampagne for en ny politik, der gavner lønmodtagerne, øger de offentlige investeringer, skaber jobs og bekæmper social dumping. LO og FTF er blevet enige om at gøre valget til et "lønmodtagervalg", hvor dagpengeregler, arbejdsmiljø, velfærd og indsats mod social dumping skal placeres centralt på valgets dagsorden. Hermed rammer i hvert fald 3F og LO/FTF med deres dagsorden nogle centrale temaer, der er virkelige og påtrængende for stadigt flere lønmodtagere. De to hovedorganisationer udfordrer til og med finansministeren på hans ømmeste punkt, når man henviser til, at det kan blive nødvendigt at bryde med finanspagtens bestemmelser og for en sjælden gang går så vidt som til åbent at melde sig bag ETUC's (den europæiske faglige sammenslutning) krav om et europæisk opgør med finanspagten og et krav om en koordineret og solidariske investeringspolitik i EU.

Selvfølgelig kan Socialdemokratiets ledelse vælge at overhøre signalerne fra fagbevægelsen ud fra den antagelse, at de enkelte fagforbund nok ikke gør alvor af deres krav og nok vil støtte partiet, når det kommer til stykket. Det kan være en alvorlig fejlslutning. De faglige ledere er under pres fra medlemmerne og ikke mindst de lokale tillidsrepræsentanternes voksende kritik af Socialdemokratiets politik. De er trætte af partitoppens arrogante bortforklaringer og åndes i nakken af DF's populistiske "hard talk".

Men hverken fagbevægelsens selvstændige politiske kurs eller et eventuelt opbrud indenfor Socialdemokratiet, hvor de nuværende, men undertrykte kritikere kommer til orde, vil være tilstrækkeligt til at vende billedet og indlede en offensiv mod de borgerlige, hvis ikke offensiven samtidig vendes til et politisk opbrud, der lover andet og mere, end at Helle Thorning skal fortsætte som statsminister. Og det opbrud går over et opgør med Helle Thornings og Bjarne Corydons borgerlige politik og samarbejdet med de Radikale. En ny socialdemokratisk regering på et parlamentarisk flertal, som de Radikale indgår i, er ikke nogen løsning. Kun åbningen for en yderligere nedslidning af socialdemokratiet og opsplittning i fagbevægelsen.

Det er summen af de nævnte konditioner, der gør valget strategisk. Det betyder også, at hverken SF eller EL kan køre en valgkamp alene på dagpengespørgsmålet og nogle få andre populære mærkesager. Det vil være politisk uansvarligt, hvis de parlamentarisk bruger valgkampen til først og fremmest at profilere egne fortræffeligheder i forhold til den ødelæggende politik, som den socialdemokratiske ledede regering har ført hidtil. For selv om det kun kræver, at man kan tælle til 90 for at danne regering, er det ikke videre sandsynligt, at S-SF-EL kommer i den situation uden et åbent opgør med den hidtil førte politik, og det gælder for alle tre partier. Heri indgår også et opgør med den udbredte parlamentsfiksering og politik i de lukkede rum. Politikerlederen og mistilliden til den politiske elite indbefatter også SF og EL. Derfor vil det på ingen måde være tilstrækkeligt til at vende skuden blot at diske op med nydelige valgprogrammer. Der skal jo også skabes en tillid til, at det for det første ikke går som efter sidste valg og for det andet, at der er en vilje til at gennemføre politikken.

Det stiller for os at se venstrefløjen i socialdemokratiet og de to venstrefløjspartier SF og EL overfor en bunden opgave. Hovedparolen må være kampen for et folketingsflertal bestående af S-SF-EL, der vil gennemføre den politik, som bl.a. LO og FTF har formuleret - altså en klar lønmodtagervenlig politik. Dertil kommer gennemførelse af en omfattende investeringsplan og en målrettet indsats overfor alle former for skatteunddragelse og en ligeså målrettet indsats overfor alle former for ulighed. Det indbefatter indlysende nok også en offensiv EU politik.

Den afgørende målestok skal være, om politikken gavner samfundets velfærdsinstitutioner og lønmodtagernes rettigheder og livsbetingelser. Hvis det kræver et opgør med budgetlov og finanspagt, må en ny regering melde sig ind i den aktuelle kamp for at få omstødt finanslovens bestemmelser. Der skal ikke længere føres en snæver politik for de svageste. Det er de Radikales og DF's henholdsvis socialliberale og socialpopulistiske gebet. Der skal føres en politik for de brede lønmodtagergrupper for at styrke deres indflydelse og styrke i samfundet. Det er reelt også den eneste metode til også at sikre de grupper, der ikke har styrke nok til at forsvare deres mindretalsinteresser.

Det er således ikke de interne parlamentariske styrkeforhold mellem S-SF-EL, der er valgets afgørende spørgsmål, men derimod spørgsmålet om en fælles valgkamp på et fælles politisk grundlag, som kan flytte stemmer. Det bliver venstrefløjens opgave at stå i spidsen for den linje og samtidig tage de faglige topledere udspil på ordet, hvis det skal lade sig gøre at ændre den politiske kurs internt i Socialdemokratiet og engagere fagbevægelsen helt ud til yderste led i kampen for et brud med den neoliberale politik. Det er her stemmerne skal flyttes. Det er også her, at stemmerne måske *kan* flyttes.

Vi kender på forhånd alle indvendingerne. Ingen tror på, at Helle Thorning og Bjarne Corydon for alvor vil ændre kurs. Få tror på, at de faglige topledere vil føre en valgkampagne, der går på tværs af den socialdemokratiske topledelse, og omtrent samme antal har tillid til, at en ny socialdemokratisk regering vil overholde valgløfterne. Erfaringerne er jo heller ikke lovende. Ikke desto mindre er kampen for et S-SF-EL flertal en bunden opgave, hvis det både skal lykkes at holde de borgerlige fra regeringsmagten og svække DF's højrepopulistiske indflydelse i arbejderklassen og arbejderbevægelsen.

Hvorvidt det vil lykkes at løse den bundne opgave afhænger mindre af de sædvanlige forkromede valgprogrammer og taktiske spil på Christiansborg og i medierne og mere af, om venstrefløjen forstår kampens strategiske forpligtelse til i valgkredse og ude i fagbevægelsens yderste led at opbygge fælles alliancer mellem kandidater fra de tre partier med den hovedopgave at kæmpe for et S-SF-EL flertal i Folketinget. Grundlaget for sådanne fælles alliancer er i sin substans allerede formuleret af fagbevægelsens top. Nu drejer det sig om at omsætte det til praktisk valgkamp, der også forpligter op ad til i fagbevægelsen.

Den linje, vi her foreslår, forekommer selvfølgelig både besværlig og yderst risikabel. Vil det overhovedet være muligt for venstrefløjen at opbygge lokale fællesskaber med de socialdemokratiske kandidater? Er det overhovedet realistisk, at man kan enes om en politisk fællesnævner, der udmønter LO/FTF's overordnede krav til konkret politik, og risikerer kandidaterne fra SF og EL ikke at blive kørt over af den socialdemokratiske valgmaskine og af lokale og loyale fagbureaukrater? Jo - selvfølgelig eksisterer risikoen, og selvfølgelig er successen langt fra givet, men det er ikke desto mindre den eneste vej at gå, hvis for det første valget skal vindes og det for det andet skal sikres, at valgets resultat kan omsættes til et brud med den neoliberale politik, der har forringet lønmodtagernes vilkår gennem 15 år. Og det sidste kan ikke sikres gennem parlamentariske aftaler på Christiansborg - løftebrud er et gammelkendt syndrom. Forsikringen findes kun, hvis de fællesskaber, der i bedste fald mobiliserer vælgerne bag et S-SF-EL flertal, også efter valget bevarer styrken til at indløse anstrengelserne og holde en eventuel socialdemokratisk

mindretalsregering på plads.

Når det stort set ikke er lykkedes SF og EL at trække den nuværende socialdemokratisk ledede regering til venstre, hænger det jo ikke kun sammen med, at de Radikale har siddet med i regeringen og styrket socialdemokratiets højrefløj. SF og EL har heller ikke haft noget at presse med uden for Christiansborg - hverken politisk eller organisatorisk. Så for de to partier handler valget også om at komme i offensiven - også i fagbevægelsen - og ud af rollen som velmenende lappeskræddere.

Valget og ikke mindst valgkampen er strategisk vigtig, fordi den ikke kan reduceres til en kamp om at forhindre flere års borgerlig istid, men også må være afsættet til at formulere og afprøve afløseren for det fallerede centrum-venstrekoncept - et samarbejdsdueligt S-SF-EL koncept, der kan fortsætte kampen på alle niveauer - også hvis valget tabes i 2015.